

Kan Hatları

Yazan: Andrew H. Brace

Ceviren: Ilker Unlu

Sıklıkla göreceli olarak yeni yetiştiricilerin kendi kan hatlarından bahsetmeleri beni ve benim jenerasyonumdan olanları hayrete düşürüyor. Özellikle de sadece bir kaç batım yavru üretmişlerse. Bir kan hattını ne olusturur ve bunu başarmak ne kadar zaman alır? Bunun tamamen bahsi geçen üretim programının izlediği yola ve sonuçlarına bağlı olduğunu düşünüyorum. Dahil edilen köpeklerin sayısı ve yetiştiricinin görmek istediği ırk özellikleri ayrıca büyük öncelik taşımaktadır.

Tüm zamanların en büyük iki Pekingese yetiştiricisi olan merhum Nigel Aubrey Jones ve Bill Taylor'un 10 yıldan fazla bir sürede ve 5 nesillik evde üretilmiş köpeklerden sonra bir "kan hattı" oturtuyor olduklarını düşünmeye başladıklarını söylediklerini hatırlıyorum.

St Aubrey Elsdon Pekingese'leri dünyaca meşhurdur. İlk CC'mı de (Challenge Certificate – İngiliz sisteminde CAC'nin karşılığı) ilk defa bu ırkla kazanmıştım. Pekingese ırkıyla aktif olarak ilgilendiğim yıllarda İngiltere'de bu ırktan köpek sayısı çok yüksekti. Çok belirgin görünümüne sahip köpekler üretebilen ana yetiştirici kennellar mevcuttu. Changte ve Jamestown'ın yetiştirdiği köpekler standard bakımından gayet doğru gene de temelde birbirlerinden farklıydılar. Böylelikle ikisinin de hemen farkı edilebiliyordu. Jamestownlar, Shiarita Kennel'inin oluşumunda anahtar rol oynamışlardı. Bunun karşılığında suan dünyaca ünlü bir kennel olan Yakee'inin ilk zamanlarında da büyük etkisi olmuştur.

Bakar bakmaz tanınabilen bir kan hattı oluşturmak genellikle yıllar süren araştırma ve nesiller içeren line-breeding (ilk üç nesildeki anne-yavru-kardeş haricinde seçerdedeki akraba köpeklerin üretim programında kullanılması) gerektirir ki böylece belirli özellikler o kennel tarafından üretilen köpeklerin büyük bir çoğunda hemen fark edilebilir hale gelir. Bazı zeki yetiştiriciler 10 yıl içinde bir kan hattı oluşturabilmesine rağmen diğerleri çok daha uzun süre üretim yapmalarına ve yüksek kalitede köpek çıkartabilmelerine rağmen hala ilk bakışta göze batan bir tip sahibi olamayabilirler.

Bugünlerde yetiştiriciler keyifle sadece kendi kennel (yetiştirici) isimleri altında bir kaç batım ürettikleri için kendi kan hatlarının reklamını yapıyorlar. Bazı durumlarda bu tamamen cehaletten kaynaklanıyor. Nedeni ne olursa olsun bu, tamamen yanlış yönlendirici bir tutumdur.

Geçmiş yılların büyük yetiştiricilerinden biri 6 nesil köpek üretilip sadece kendi köpeklerinden 2 şampiyon çıkarmadığı sürece kimsenin bir kan hattına sahip olduğu iddiasında bulunmaması gerektiğini söylemişti. Bu bazıları için gerçekleştirilmesi çok zor bir şey olsa da arkasındaki mantık gayet güçlü. Bir yetiştirici ismi belirli köpeklerin belirli bir kenneldan çıktığını tanımlama açısından önemli olsa da bu otomatikman belirli bir kan hattının tanımı olarak algılanamaz. Taa ki o kennel en az bir kaç nesil köpek üretilip aynı ve tanımlanabilir özelliklere sahip köpekler üretilene kadar.

Kan hatları sadece ırk için arzulanan özellikleri güçlü bir şekilde vurgulayan köpeklere sahip olduğu zaman değerlidir. Bazı kan hatları zaman içinde sıradışı kafalar, hareket, denge ve hatta kürk yapısı ya da bu birkaç özelliğin kombinasyonunu üretmekle ünlenirler. Ancak unutulmamalıdır ki kan hatları eğer büyük bir sıklıkla tekrar ediyorsa artıların dışında hatalarıyla da tanınabilirler. Elbette ki akli başında yetiştiriciler her nesilde köpeklerinin eksiklerini artıya, artılarını daha baskın hale getirecek şekilde üretimlerini planlamayı amaç edinirler. Belirgin hatalara sahip bir kan hattı ortaya çıkarmakta bir fayda görünmemelidir.

Bir kan hattı geliştirmeyi amaçlayan birinin seçtiği köpek ırkına ve onu ortaya çıkaran ilk yetiştiricilere karşı büyük bir sorumluluğu vardır. Irkı ilk defa tanımlayan ve çoğunlukla da bir göreve dayalı olarak o ırkın öncelikli özelliklerini belirleyen onlardır. Bir kan hattının dayandırılabilmesi için ilk yapı taşlarını sağlayan da onlardır. Böylece akıllı yetiştiriciler ilgilendikleri ırkın şecerelerindeki ırkı en iyi şekilde temsil eden ve yavrularına bu sıradışı özelliklerini düzenli olarak geçirebilen köpekleri tespit edebilirler.

Sıklıkla, çoğunlukla da şans eseri, büyük başarı kazanan yeni yetiştiriciler, işin büyük kısmının kendisinden önceki büyük yetiştiriciler tarafından yapıldığını görmezden gelip tüm başarının kendilerinde olduğunu düşünürler. Elbette ki ilk damızlıklarına zaman, emek ve büyük paralar adayan her yetiştirici bunun için takdiri hakketmektedir.

Genellikle başarılı yetiştiriciler ortalama bir dişi ile başlarlar. Akıllarını dinleyip onu sadece ev köpeği olarak tutmak varken kalplerine kulak verip üretilen onla başlarlar.

Sonra da yıllarını o köpeğin hatalarını düzeltmeye harcarlar. Ve sadece sonuçta özellikle de düzenli olarak kaliteli köpekler üretmeyi başaran bir kennel'a dönüşürlerse saygıyı hak ederler.

En başarılı yetiştiriciler diğer yetiştiricilerin göze çarpan artılarını tanıyan ve kendi damızlıklarına en doğru katkıyı sağlayacaklardan köpek seçmesini bilenlerdir. Genellikle çeşitli nedenlerle daha önce bir araya getirilmemiş kan hatlarını bir araya getirme öngörüsüne sahiptirler. Bazı eski oturmuş yetiştiriciler damızlıklarını geliştirmek isterken istemeden istenmeyen özellikleri de kennellarına taşımamak için dışardan köpek aramamam eğiliminde olurlar. Line-breeding, inbreeding'e (anne-baba-kardeş arasında eşleşme) dönmek zorunda olduğunda o yetiştirici için büyük riskler ortaya çıkar. Tekrar Nigel ve Bill'e dönersek, en büyük başarılarının yakından line-breeding yaptıkları bir dışıyı yine kendisinin line-breeding ile elde ettiği bir erkekle outcross (akrabalığı olmayan başka bir köpekle çiftleştirmek) yaptıktan sonra çıkan yavruyu tekrar St Aubrey Elsdon kan hattından bir köpekle çiftleştirdiklerinde elde ettiklerini söylediklerini hatırlıyorum.

Öte yandan bazı kan hatları, yetiştiricilerin karakterleri birbiriyle çatıştığı için asla kendi ülkelerinde bir araya gelme şansına sahip olamaz. Bu çok öngörüsüz bir yaklaşımdır. İskandinav örneğinde olduğu gibi normal şartlarda İngiltere'de asla bir araya getirilmeyecek kan hatları ülke dışına çıkan damızlıklar başka bir ülkede birleştirilerek şaşırtıcı derecede olumlu sonuçlar ortaya koyabilmektedir.

Zaman zaman İngiltere dışındaki ülkelerdeki yetiştiriciler üretim programlarını oluştururken eğer ırkları dünyanın başka yerlerine tıp değişikliklerine sahipse başka bir sorunla karşılaşabiliyorlar. Örneğin İngiliz Springer Spaniels, Golden Retriever ve Shetland Çoban Köpekleri İngiltere ve Amerika'da tıp açısından farklılıklara sahiptirler. Öte yandan Amerika'daki ırk standartları aslında mükemmel İngiliz tipini tanımlamaktadır. İngiliz Springer 'in Amerikan ırk standardını inceliyorsanız Amerika'da şampiyon olan pek çok köpeğin çeşitli açılardan tanımlanmış idealden oldukça farklı olduğunu da görürsünüz. Yabancı ülkelerdeki yetiştiriciler hangi tip köpeğin doğru olduğunu seçmesi ve o tipi yetiştirmeye karar vermesi gerektiği için bir ikileme karşı karşıya kalmaları kaçınılmazdır.

Bazı yetiştiriciler "moda" olan köpekleri üretilen yarışmalarda bol bol şampiyonluklar kazanmak isterken bazıları ırk standardı bakımından daha doğru köpekleri üretmeyi

amaç edinirler. İngiltere'deki Sibiry Husky hakemleri aynı zamanda köpeklerini çalıştırdıklarından, kazanan köpeklerin Amerika'dakilerden daha uzun bacaklı ve ince atletik yapılı olduğunu görürsünüz. Yabancı yetiştiriciler ilk damızlıklarını alırken hangi tipi tercih edeceklerine karar vermeleri gerekir.

Bazı kennellar, yetiştirdikleri köpekler bazı zayıf noktalara sahip olsa da yarışmalarda büyük başarılar elde ederek nesiller boyunca varlıklarını sürdürürler. Bu tip yetiştiriciler kan hatları dışından bir damızlık seçmenin köpeklerindeki var olan güçlü yanları zayıflatabileceği korkusuyla bazen asla tam potansiyellerine ulaşamazlar.

Bir yetiştiricinin kennel (yetiştirici) ismi olabilir ancak bir kan hattına sahip olması yıllar sürebilir. Akıllı yetiştiriciler köpeklerine tarafsız olarak bakıp insanları ve karakterlerini unutarak köpeklerinin artılarını güçlendirip zayıf yanlarını telafi edecek köpekleri alacak öngörüye sahip bir üretim programı oluşturabilenlerdir. Kendisinden öncekilerin geliştirdiği kanlardan yola çıkarak kendi kan hattına ulaşabilmesi en büyük amacı olmalıdır. Bu öyle bir hat olmalıdır ki diğer yetiştiriciler köpeklerinin gözle görülür artılarını kolaylıkla tanıyabilmeli, ondan alacakları damızlıkların kendi üretim programlarına katabileceklerini öngörebilmelidirler. Kendilerini böyle bir noktada bulduklarında gerçek ve güçlü bir kan hattına sahip olmuşlar demektir.

Dünyadaki en başarılı yetiştiricilerin ürettikleri köpeklerde hepsinin en iyi özelliklerini bir araya getirebilmek için detaylı bir araştırma yapıp farklı ülkelerdeki kan hatlarının artı ve eksilerini analiz etme metodlarını görmek ilginçtir. Bunun karşılığında oturmuş köpek yetiştirme kültürü olan ülkelerden yeni damızlıklar için insanlar onlara geldiğinde bu kıskanılası bir şeye dönüşür. Bu gerçekleştiğinde aynı zamanda en büyük de ödüdür!